

Utrikesdepartementet
Kommunikationsenheten

UD-podden säsong 6 avsnitt 30: Demokratin under attack – vad gör Sverige?

Jingel.

Programledare **Kristoffer Triumf** (i fortsättningen benämnd KT): Det här är UD-podden. Ett slags metaforiskt kikare, rätt in i Utrikesdepartementets innersta. Jag heter Kristoffer Triumf och idag ska vi ta en titt på något som återkommer ofta i UD-sammanhang: demokrati och mänskliga rättigheter (vilket ofta förkortas MR). Och för det ska vi möta Annika Ben David och Moa Lagercrantz. Först Annika då, som har den snärtiga titeln ambassadör för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Hej, Annika!

Annika Ben David (i fortsättningen benämnd ABD): Hej!

KT: Får du säga hela din titel ofta?

ABD: Ja, jag vill gärna det. I dagligt tal så kan man säga *MR-ambassadör*. Men jag tycker att det är viktigt att få med alla tre begreppen, eftersom de formar en helhet.

KT: Ja, och att vara ambassadör för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, vad går det ut på?

ABD: Mitt uppdrag går ut på att tala om vad Sverige ser och gör för att främja och skydda de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatens principer i världen. Och Sverige har haft en MR-ambassadör sedan 80-talet. Då lär vi ha varit först ut i världen med att tillsätta en sådan befattning i utrikesförvaltningen. Och det är uttryck för hur centralt det här området är i svensk utrikespolitik. Oavsett regering har folkkrätten, det vill säga

internationella spelregler för hur stater uppför sig mot sina medborgare och gentemot varandra, det har varit en hörnsten i svensk utrikespolitik. Jag skulle säga att min uppgift är att verka för att Sverige ska ha en stark röst till försvar då för de mänskliga rättigheterna, för demokratin och rättsstatens principer. Det är en helhet, som jag sade tidigare, och det är någonting som genomsyrar den svenska utrikespolitiken på alla områden. Det har också blivit vår utrikespolitiska identitet. Så jag jobbar huvudsakligen i tre spår. Jag för dialog som vi kallar det, det vill säga jag samtalar med andra länder när de kommer på besök i Stockholm eller när jag själv reser. Jag har hittills besökt ett tjugotal länder i min funktion. Jag medverkar också i arbetet i de internationella sammanhang där de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatens principer diskuteras. Till exempel FN, EU, OSSE (där Sverige kommer vara ordförande 2021), Europarådet, UNESCO med flera sammanhang. Slutligen samverkar jag också med det civila samhället, väldigt viktigt. Både här i Sverige och också ute i världen. Så sammanfattningsvis kan man säga att mitt uppdrag är att vara en resurs för hela utrikesförvaltningen och lyfta fram det arbete som görs ute i världen och hemma.

KT: Det låter som att du skulle kunna jobba ihjäl dig.

ABD: Det finns mycket att göra och det är det som gör jobbet så meningsfullt och angeläget.

KT: Och det här *rättsstatens principer* då, det är kanske det luddigaste av begreppen i din titel. Berätta, vad är det?

ABD: Ja, en rättsstat utgår från idén att ett samhälle är uppbyggt av regler. Regler som är förutsägbara och som tillämpas objektivt. Det kan handla om ett oberoende rättsväsende till exempel, som ser till att lagar och regler efterlevs. Ett rättsväsende där domstolarna och domarna inte är utsatta för politiska påtryckningar och politisk styrning. Och för Sverige hänger rättsstatens principer och demokrati och MR ihop. Det är därför jag har en så lång titel för vår utgångspunkt är att det finns ingen rättsstat om inte de mänskliga rättigheterna respekteras. De mänskliga rättigheterna kan inte skyddas i samhällen som inte lever upp till rättsstatens principer.

KT: Mm.

ABD: Och demokrati är det styrelseskick som är bäst lämpat att leverera på både de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Så det är en helhet!

KT: Nu föregick du mig lite. Jag har skrivit att det är en dum fråga (och det kanske är en dum fråga också) men, varför är demokrati så viktigt?

ABD: Det är verkligen ingen dum fråga eftersom demokrati är ingenting som man kan ta för givet och det är något man måste arbeta aktivt med och värna varje dag. Vår utgångspunkt i Sverige och den svenska utrikesförvaltningen är ju att demokrati, i meningen folkstyre, det betyder frihet helt enkelt. Det är frihet att tycka och tänka och tala och vara den man vill och älska den man vill. Det är det styrelseskick som ger oss som medborgare en röst med rätt att påverka och att utkräva ansvar. Det gör oss lika inför lagen. Demokrati värnar allas lika värde. Det vill säga, det handlar om att alla människor, kvinnor och män och barn, ska ha lika rättigheter och möjligheter.

KT: Du, du som har koll på världen... Alltså inte så sällan sägs det ju att demokratin är på tillbakagång. Ligger det någonting i det?

ABD: Ja, det stämmer, du har helt rätt. Vi lever i en omvärld som är mer osäker än på många år. Utvecklingen går bakåt på många ställen i världen. Bland annat svensk forskning visar att för första gången på 40 år rör sig fler stater i negativ riktning än stater som gör demokratiska framsteg. Det betyder att en majoritet av världens befolkning lever i auktoritära miljöer idag. Demokratin undergrävs, de mänskliga rättigheterna ifrågasätts och utmanas, både i länder och i internationella MR-sammanhang, där man granskar efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna. Det här är ju väldigt bekymmersamt därför att det senaste halvsekle har ju saker och ting gått framåt. Sedan 70-talet har många stater övergått till att bli demokratier, åtminstone i den bemärkelsen att man har ett flerpartisystem och att man genomför regelbundna val och de flesta länder i världen har anslutit sig till de centrala MR-konventionerna. Idag kan fler människor än någonsin åtnjuta sina mänskliga rättigheter, det vill säga man har rätt att gå i skolan, har tillgång till sjukvård, kunna engagera sig fackligt, att arbeta och leva med den man vill. Jag tror att genom vårt utrikespolitiska engagemang på bred fond så har Sverige bidragit till den här utvecklingen, genom politisk dialog och utvecklingssamarbete framförallt.

Men precis som du säger så de senaste 10 till 15 åren har den här positiva pendeln svängt tillbaka. Nu är det flera stater som rör sig i en negativ riktning och det är färre som gör framsteg. Det betyder att auktoritära och repressiva regimer har fått ökat inflytande, och inte bara i sina länder utan över andra medborgare i andra länder och ibland i hela regioner. Det här är någonting som vi ser i alla världsdelar. Hur stater försöker tysta avvikande röster, skrämna MR-försvare som lyfter fram obekväma sanningar om korruption eller maktmissbruk eller valfusk eller hävdar sina rättigheter och ställer styrande till svars. Så utrymmet för det som vi kallar för det civila samhället, det vill säga MR-försvare och journalister och bloggare och opinionsbildare och kulturarbetare, det har krympt. Det här är ju en trend som oroar oss för det är ju krafter i rörelse både i världen och på hemmaplan som strävar efter att dra isär samhällen och skapa oro och splittring och misstro. Så vår uppgift i utrikesförvaltningen är ju att med kraft och med bredd i hela vårt utrikespolitiska engagemang försöka motverka den här utvecklingen. Man kan säga att en stark svensk röst till försvar för demokrati, MR och rättsstatens principer, det är något som behövs nu mer än någonsin.

KT: Du var lite inne på det här, men kan du konkretisera? Hur arbetar Sverige för att stärka demokratin i världen?

ABD: Jo, vi lanserade 2019 ett nytt utrikespolitiskt initiativ som mobiliserar hela utrikesförvaltning. Från våra statsråd på UD till hemmaenheter på UD och alla våra drygt hundratalet utlandsmyndigheter runt om i världen. Det här är en unik satsning på demokrati- och utrikespolitiken av något som vi kallar *Demokratisatsningen*. Den går hand i hand med det nationella arbetet *Demokrati 100 år* som drivs i Sverige och firar ett århundrade av demokrati i Sverige. Så satsningen i utrikespolitiken, demokratisatsningen, handlar om att Sverige tydligt ska stå upp för demokratins principer men också demokratins institutioner och de som försvarar demokrati, de vi kallar demokratins röstbärare. Till exempel har vi ökat vårt demokratistöd, stödet till demokratiforskning, stödet till utsatta MR-försvare. Vi har ökat vårt stöd till det som är det största internationella forumet i världen där man diskuterar mänskliga rättigheter: FN:s kontor för de mänskliga rättigheterna i Genève. Där är Sverige nu största givare i världen. Och våra utlandsmyndigheter är väldigt aktiva i det här arbetet. Det handlar om att skapa samtal i de platser i världen där vi befinner oss, där vi då diskuterar värdet av folkstyrelse. Idag har ett 60-tal utlandsmyndigheter arrangerat

särskilda *democracy talks*, som vi kallar dem för, på olika teman. Till det kommer också mer än hundra aktiviteter som också har genomförts.

KT: Vad kan det vara för teman?

ABD: Mycket handlar om jämställdhet, jämlikhet, yttrandefrihet, mediefrihet. Men också rätten att engagera sig fackligt. Det kan handla om kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Demokratiseringen går ju hand i hand med den feministiska utrikespolitiken som vi har drivit sedan 2014. De här båda utrikespolitiska initiativen är ju både överlappande och ömsesidigt förstärkande. Vi har etablerat en internationell vängrupp för demokrati som är ett tvärregionalt partnerskap, kan man säga, med medlemmar från alla världsdelar. Det är sex länder och Sverige som tillsammans ska driva demokratifrågor. Vi jobbar också i nordisk krets, nära tillsammans, för att driva demokrati-, MR- och rättsstatens principfrågor.

KT: Så Sverige påverkar?

ABD: Sverige påverkar absolut. Vi tror ju på en regelbaserad världsordning som utgår från folkrätten, snarare än på snäva nationella intressen som varierar över tid eller på den starkes maktpolitik. Att vi har satt MR i centrum för vårt utrikespolitiska engagemang under så lång tid och att vi gör det oavsett regering har gett oss ett starkt MR-mandat och det tror jag, i sin tur, har gett oss ett aktörskap som både har gett oss en stor exponering och stort genomslag och förstås mycket kritik från de som inte håller med oss. Och stora förväntningar, förstås. Framförallt en viss trovärdighet och en respekt. Det här har ju vi märkt till exempel under de två åren som vi satt i FN:s säkerhetsråd då vi kunde vara med och påverka agendan för världspolitik och föra in de här perspektiven. År 2021 [är vi] ordförande i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE. Då kommer de här frågorna vara i centrum. Likaså när vi kommer vara EU-ordförande 2023. Så jag tänker att det är viktigt att Sverige står upp för en värdebaserad utrikespolitik och att vi talar då för de vars röster inte annars hade blivit hörda. Vi brukar säga att det är viktigt att inte anpassa sig efter ett nytt normalläge nu när demokratin är på tillbakagång. Vi tror på internationellt samarbete och att hålla dialogen öppen, även med de som har värderingar som inte vi delar.

KT: Annika, går det att mäta demokrati?

ABD: Ja, det kan man göra. Vi arbetar en hel del tillsammans med det internationella institutet IDEA, valforskningsinstitutet som är beläget i Stockholm, som tar fram valforskning som är väldigt tillämpbar och där man kan se hur olika länder levererar utifrån olika kriterier. Sedan har vi valforskningsinstitutet Varieties of Democracy vid Göteborgs universitet, som vi också jobbar mycket med och som vi också stödjer. De levererar också forskning som kan vara vägledande för oss.

KT: Vet du vilket som är världens mest demokratiska land?

ABD: Nej, det vet jag inte. Det beror på vilka index man tittar på. Jag skulle gissa att de nordiska länderna ligger i topp.

KT: Det skulle jag också gissa. Jag tror att den undersökningen jag tittade på (nu har jag inte källan framför mig), då tror jag att Norge var i topp och att Sverige var trea.

ABD: Det kan nog stämma och Finland lär ju vara det lyckligaste landet i världen på grund av att de har generellt låga förväntningar. Det kan vara något att lära sig av.

KT: Ja visst! Men du, det här med... När vi pratar just nu så härjar ju verkligen coronapandemin. Hur har situationen för demokratin påverkats av pandemin?

ABD: Ja, tyvärr så har pandemin skyndat på och förstärkt och förvärrat den här trenden som jag har beskrivit, det vill säga den tillbakagång för demokratin som vi har sett de senaste 10–15 åren. Hur MR utmanas och rättsstatens principer undergrävs. Vi har sett hur, under pandemin, vissa regeringar har utnyttjat situationen och låtit covid-19 bli en förevändning eller en ursäkt för att kränka MR eller att begränsa demokratiutrymmet och rita om den internationella spelplanen. Till exempel så har vi konstaterat att hoten mot pressfriheten och den oberoende journalistiken som redan är allvarligt, det har ökat under pandemin. Mängden desinformation har växt lavinartat och pandemin har visat hur farligt det är med desinformation, hur söndrande det är. En annan sak som vi har

konstaterat under pandemin, det är att det ofta är kvinnor och flickor som drabbas hårdast i en kris. Till exempel har det sexuella och könsbaserade våldet ökat dramatiskt under pandemin. Tillgången till det vi kallar för reproduktiv hälsa och rättigheter har minskat. Vi har ju också sett att kvinnor ofta hamnar i mer sårbara situationer på arbetsmarknader. Fler kvinnor och män arbetar under otrygga förhållanden och inom vård och omsorg i världen tror jag att det är 70% som är kvinnor.

KT: Mm.

ABD: Sedan så finns det de här socio-ekonomiska ojämlikheterna som har ökat under pandemin. Det har lett till en ökad utslagning, en ökad marginalisering för många människor. Korruptionen har ökat, handelshindren har ökat. Sammantaget kan man säga att pandemins inverkan på utvecklingen i världen är väldigt allvarlig och den är ganska överväldigande, nästan oöverblickbar, för att en halv miljon människor riskerar nu att tryckas tillbaka i fattigdom som följd av pandemin. Så det vi gör för att mobilisera nu, för att mota den här utvecklingen, hantera den här utvecklingen, det är framförallt tre saker. För det första då, som jag var inne på, har vi ökat stödet till människorättsförsvarare, till demokratiforskning. Vi har intensifierat det nordiska samarbetet för att bygga tillbaka bättre och grönare efter pandemin. Vi vill säkerställa att MR, demokrati och rättsstatens principer och jämställdhet och jämlikhet är i hjärtat är pandemibekämpning. Sedan har vi etablerat det här tvärregionala partnerskapet till försvar för demokratin *Friends in Defense of Democracy*, som utrikesministern lanserade i höstas på generalförsamlingens högnivåsegment.

KT: På ett globalt plan då: Går det bara åt fel håll eller finns det ljusglimtar också?

ABD: Det finns ljusglimtar, det gör det. Till exempel så ser vi hur civilsamhället, trots att utrymmet för civilsamhället, då framförallt för MR-försvarare och oberoende journalister, krymper, så finns det en väldig motståndskraft och en vilja och möjlighet till mobilisering som

gör att civilsamhället ändå kan slå igen och påverka. Sedan ser vi att engagemanget för de mänskliga rättigheterna ökar över tid hos privata aktörer, som till exempel företag. Här är ju svenska företag generellt föregångare när det gäller att verka för hållbart företagande. En positiv sak som är aktuell, det är att EU står i begrepp att ta fram sin första globala sanktionsregim. Det handlar om att EU ska kunna tillämpa sanktioner mot individer eller det vi kallar för entiteter, det kan vara företag eller organisationer eller andra instanser internationellt, som kränker de mänskliga rättigheterna, var som helst i hela världen. Det skulle jag vilja kalla ljusglimtar. Det är positivt att se att andelen kvinnor i parlamentariska församlingar ökar. Det är flera länder som har tagit över hela eller delar av den feministiska utrikespolitiken, som i grunden handlar om kvinnors och flickors mänskliga rättigheter.

KT: Och i något slags kristallkula. Sett över tid, vad säger du om trenden? Kommer det se bättre ut 2050 än nu vad det gäller demokrati och mänskliga rättigheter?

ABD: Det hänger ju på oss och det är därför, som jag var inne på, det gäller att inte anpassa sig till ett nytt normalläge, när vi ser att auktoritära makter är på frammarsch. Det som är allra viktigast nu är att gå tillbaka till att spela efter de globala spelreglerna, det vill säga de regler som utgår från folkrätten, de överenskommelser som stater har ingått. Att man jobbar tillsammans, att man inte går mot en nationalistisk isolering och driver egna särintressen, utan att man jobbar för det gemensamma bästa. Det är kanske huvudtesen i den svenska utrikespolitiken. Att klara av dagens globala utmaningar, som inte bara är demokrati och mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, som visserligen är grunden för väldigt mycket, det är ju också de överväldigande utmaningarna vad gäller klimatförändringarna, vi har den globala migrationen, vi har transnationell brottslighet. Vi har en rad saker som vi behöver hantera och inte minst hur vi bygger tillbaka bättre och grönare och säkrare efter pandemin. För att göra det så måste vi jobba tillsammans. Så multilateralt samarbete, det är alldeles avgörande för att vi ska lyckas, för att vi ska befinna oss i en bättre värld 2050.

KT: Du ska fortsätta att jobba för det, antar jag?

ABD: Det ska jag göra! Och den här funktionen består, gissar jag, i svensk utrikesförvaltning. Den har ju som sagt funnits i fyrtioålet år och vi är stolta över att det var Sverige som tillsatte en sådan här funktion, först i världen, antagligen. Det är ju sätt att kraftsamla och lyfta upp ett särskilt politikområde inom utrikespolitiken. Jag har ett antal kollegor runt om i världen, inte minst i Europa, och vi jobbar allt tätare tillsammans för att kunna dra från varandras resurser och kunna få en starkare röst gemensamt för våra perspektiv.

KT: Stort tack för att du tog dig tid, Annika Ben David!

ABD: Tack själv!

KT: Nu ska vi hela vägen till Etiopians huvudstad Addis Abeba. Är du med oss, Moa Lagercrantz?

Moa Lagercrantz (i fortsättningen benämnd ML): Ja, det är jag!

KT: Du är ju chef för sektionen för politik-, handels- och kulturfrågor på svenska ambassaden. Vad gör en sådan?

ML: Ja, vi är ju en stor ambassad. Vi är ju runt sextio personer här, så det är en av Sveriges största ambassader. Vi är en ambassad där många personer från olika myndigheter samlas under samma tak. Det är personer här från Utrikesdepartementet, från Sida, från Migrationsverket och från polisen, Försvarmakten. Men jag ansvarar då för den sektionen, som du sa, som rapporterar och följer den politiska utvecklingen. Vi jobbar också med att hjälpa svenska företag som vill göra affärer i Etiopien. Sedan arbetar vi också med vårt kommunikationsarbete på ambassad och våra sociala medier. Men vi följer den politiska utvecklingen i Etiopien och Djibouti, som är ett land som vi också ansvarar för här, och den Afrikanska unionen och den regionala organisationen IGAD. Min sektion är ganska liten om man jämför med de andra sektionerna på ambassaden. Så vi är

egentligen två utsända från UD och sedan fyra lokalanställda på min sektion.

KT: Varför är det en så otroligt stor ambassad?

ML: Ja, det är en bra fråga. Det är framförallt därför att vi har så många utsända från Sida här. Dels har vi ett väldigt stort utvecklingssamarbete med Etiopien, så det är många från Sida som arbetar med det. Sedan har vi också det regionala utvecklingssamarbetet här, så vi har en strategi som har hand om hela Afrika söder om Sahara. De personerna sitter också här på ambassaden. Sedan har vi som sagt många andra, dels en stor migrationsverksamhet, dels en stor administrativ verksamhet, konsulärt säkerhetsarbete, sedan en person från Försvarmakten också. Etiopien är ju lite Afrikas huvudstad, så det är lite som att jämföra med New York eller Bryssel. Det är en huvudstad där inte bara Etiopien är utan där vi också har Afrikanska unionen, många olika ambassader, så det är en stor och viktig myndighet för oss.

KT: Du, Moa, i talande stund pågår det ju ett krig i Etiopien. Kan du måla bilden av vad som händer?

ML: Ja, den här väpnade konflikten började ju här den fjärde november. Men det är ju en konflikt som vi har sett komma länge mellan den etiopiska federala regeringen och det som kallas för TPLF, *Tigray People's Liberation Front*, som är den grupp, kan man säga, som hade makten i Etiopien under en väldigt lång tid, från 1991. Det här är en slags strid om makt och inflytande mellan den som just nu har ledning i Etiopien, Abiy Ahmed, och hans regering och de som hade den förut, TPLF. Vi har ju sett väpnade konflikter då sedan den fjärde november...

KT: 2020, ska jag då säga.

ML: Precis, 2020. Det är en konflikt som är väldigt svår att följa. För att i motsats till andra konflikter har vi haft väldigt svårt med informationsflödet. Internet och telefonkommunikation har varit nere

sedan starten den fjärde november. Det var någon jag pratade med som sa att det här är en av de första konflikterna på länge som inte är på teve. Du ser liksom inte direkta bilder på BBC eller så, från marken. Vi har väldigt svårt att följa vad som händer. Så en väldigt stor del av det vi gör nu, det är att försöka få information men också att triangulera, att jämföra ”en person säger så, en annan säger så, vad är det som stämmer egentligen?” Det spenderar vi en väldigt stor del av vår tid med nu.

KT: Men har... Alltså, är det någon som har stängt ner internet då?

ML: Ja, precis. TPLF menar att det är den federala regeringen som har stängt ner internet, medan den federala regeringen menar att det är TPLF som har stängt ner internet och telefonkommunikation i regionen. Det är väldigt svårt att veta vem som har rätt. Men det är någon som har gjort det, så att säga. Det enda sättet man kan kommunicera nu med Tigray, regionen i norr, är genom sådana här satellittelefoner, och det är väldigt få som har dem. Så att det är väldigt lite information som sipprar ut och det är väldigt få journalister på plats. Så det är en väldigt svår konflikt att få inblick i.

KT: Och hur påverkar den här konflikten ditt och ambassadens jobb?

ML: Jag skulle säga att det påverkar alla delar av vårt jobb. Vi har jobbat nu dygnet runt, kan man säga, sedan den fjärde november, med att försöka bevaka utvecklingen och det som händer. Men sedan är det också det att vi har svenskar där uppe. Vi har omkring trettio svenskar, tror vi, som fortfarande är uppe i Tigray, som vi inte har fått ut. Hittills har tretton stycken kunnat evakueras med hjälp av FN-konvojer. Så dem har vi fått ut. Det är ju en viktig del av det vi håller på med: dels att rapportera om konflikten hem och vara i kontakt med olika aktörer här på plats men också försöka hjälpa svenskar som befinner sig där. Den humanitära situationen är väldigt svår där uppe, för det är väldigt många människor... Dels så finns det ju ett stort antal flyktingläger där uppe, dit man inte har kunnat få ner mat och förnödenheter. Det är också det att el har varit avstängt så det har varit svårt att pumpa vatten, banker har varit stängda så man har inte kunnat ta ut pengar

och de humanitära organisationerna har haft svårt att få tillträde. Så det är en väldigt oroväckande humanitär situation där uppe. Så vi jobbar väldigt intensivt här med att få kontakt med FN och ha en dialog med den etiopiska regeringen för att försöka utverka humanitärt tillträde och försöka hjälpa människorna på plats. Det har ju också varit väldigt många som har flytt, dels till Sudan. Över fyrtio tusen människor har flytt på väldigt kort tid över gränsen till Sudan. Sedan är det också ett stort antal personer som har flytt internt i regionen, som är på andra ställen än sitt hem. De blir ju då beroende av att få hjälp med mat och så. Så det är en väldigt bekymmersam och oroväckande situation. En annan aspekt av det vi gör är ju att hjälpa svenska företag. Vi har ju H&M, till exempel, som har verksamhet här i Etiopien. Och en av deras största leverantörer, DBL, har en stor fabrik där uppe, som faktiskt blev träffad av bomber ganska tidigt i konflikten. Då har vi varit i kontakt med dem och försökt förmedla information, och så vidare, kring deras situation. Så det här påverkar väldigt många olika delar av vår verksamhet helt enkelt.

KT: Mm. Du, 2018 fick Abiy Ahmed Nobels fredspris. Samtidigt så är det väl han som beordrade den här offensiven i Tigray? Hur går det här ihop?

ML: Ja, alltså, Abiy Ahmed och den etiopiska regeringen själva hävdar ju att TPLF, sedan i princip Abiy kom till makten, har på olika sätt instigerat konflikter runt om i landet. Från regeringens sida, när man då startade den här konflikten, hade man fått nog helt enkelt. Man såg att man behövde sätta ner foten mot dem som hade skapat konflikter runt om i landet. Regeringen säger att det hela började med att de blev attackerade av TPLF och att man var tvungen att inleda den här operationen för att försvara sig och för att försvara säkerheten i landet. TPLF har ju förstås en annan version av händelseförloppet. Men det är så det startade kan man säga.

KT: Temat för det här avsnittet är ju demokrati och mänskliga rättigheter. Hur mår Etiopien när det kommer till de faktorerna?

ML: Ja, alltså, det har ju hänt otroligt mycket. Jag kom ju hit 2017 och jag måste säga att det har varit en otroligt spännande och omvälvande tid i Etiopiens historia. 2017, det var precis innan Abiy Ahmed kom till makten i april 2018. När han kom till makten så inledde han en enorm reformprocess. Han gjorde då ett antal saker som var väldigt positivt när det kommer till mänskliga rättigheter och demokrati. Till exempel så tillät han igen oppositionspartier som hade varit förbjudna och levit i exil. Situationen under TPLF-regimen och det som var fram till 2018 hade ju varit väldigt repressivt när det gäller oppositionen, när det gäller mänskliga rättigheter, när det gäller medias möjligheter att agera. Det var ju väldigt många journalister som satt i fängelse och som levde i exil... Många oppositionspolitiker, och så vidare. Så han öppnade dörrarna och tillät oppositionspartierna att komma tillbaka. Han frigav journalister från fängelset. I 2019 års, så kallade, World Press Freedom Index hoppade Etiopien fyrtio platser från nummer 150 till nummer 110 av totalt 180 länder. Det är den största förbättring av något land det året. Sedan inledde han en stor reformprocess och även vad det gäller mänskliga rättigheter. Han började reformera institutioner, han utsåg nya personer att leda nya institutioner. Till exempel så lät han Daniel Bekele bli chef för det som kallas för Human Rights Commission. Daniel Bekele var en person som hade arbetat med MR-frågor och även suttit i fängelse under den förra regimen. Detsamma med valmyndigheten till exempel, som var väldigt ifrågasatt, som inte alls sågs som en opartisk myndighet. Där tillsatte han en oppositionspolitiker som heter Birtukan Mideksa. Han gjorde ett antal viktiga reformer och jag skulle säga att den viktigaste förändringen som man kunde notera på plats här, det var ju att folk började prata på ett annat sätt. När man pratade med vanliga etiopier, då kunde de helt plötsligt säga vad de tyckte och vad de kände. Det var en väldigt stor kontrast till när jag först kom hit. Folk började prata politik och man märkte att det fanns ett uppdämt behov av att få säga sin åsikt och sådär. Så det har varit en enorm, på många sätt positiv, förändring.

Men sedan är det ju också... Finns det ju också många utmaningar. Sedan 2018 så har vi sett en ökad förekomst av etniskt våld, till exempel. Det har varit enormt många etniska konflikter i olika delar av

landet. Många människor som har dött. Många människor som har fått se sina hem attackerade av ungdomsgrupper. Det här har skett, liksom, i väldigt många olika delar av landet. Nu har vi ju sett de här, vad ska man säga, ethniska konflikterna eskalera och utmynna i den här konflikten som vi nu ser i norra Etiopien. Vi är ju också oroliga för att... I samband med etniskt våld i somras var det ett stort antal oppositionspolitiker som arresterades igen. Så i dagsläget sitter det ett antal oppositionspolitiker i fängelse igen. De inväntar rättegång. Från EU och svenskt håll följer vi det här väldigt noga. Vi är också oroliga, över det som jag sa, i samband med den här aktuella konflikten så har vi märkt att media och informationsfriheten... Det har varit väldigt svårt för journalister att göra sitt jobb här. Vi hade förra veckan något som vi kallas för *democracy talks*, en sluten diskussion med etiopiska journalister här på ambassaden. Det var många av de som berättade om väldigt många utmaningar för sitt arbete just nu. Så det är väl en tvåeggad bild. Mycket har varit positivt men det finns också väldigt många utmaningar.

KT: Men har det varit helt omöjligt att komma till Tigray för media?

ML: Ja, i princip. Det finns några journalister som har varit på plats redan sedan innan som har haft korrar där. Men de flesta av det du läser, så att säga, i internationell plats är ju av personer som skriver i Addis, som försöker få en bild om vad som händer, precis som vi, genom att kontakta folk som har satellittelefon eller att försöka få ut information. Det gör ju att det är väldigt mycket falsk information som cirkulerar. Det är väldigt mycket falska nyheter, mer än någonting jag har upplevt tidigare. Även i formella medier förekommer det desinformation och fel... Fel, väldigt mycket fel.

KT: Okej. Hur arbetar ni på ambassaden rent konkret med att påverka mot ett demokratiskt håll?

ML: Ja, vi arbetar ju med olika... Man brukar säga att det finns olika verktyg som vi har i vår verktygslåda. Det ena är med vår politiska dialog, samtal med regeringen och oppositionspolitiker, civilsamhälle, MR-aktivister. Den här dialogen är ju väldigt aktiv och vi har den

löpande, så att säga. Där kan det handla om att ha samtal med journalister och MR-aktivister och MR-försvare och sedan ta upp de frågorna när vi träffar regeringen och när vi samtalar med dem. Sedan har vi ju också vårt bistånd. Som jag sa så har ju vi ganska stort bistånd till Etiopien och det är också ett bistånd som vi ökade på... Efter valen 2005 så drog Sverige ner sitt bistånd. Vi har inte samarbetat med staten på många år, egentligen, i Etiopien. Men efter att de här reformerna inleddes 2018 så beslutade regeringen om att öka biståndet till Etiopien. Det har gjort att vi har kunnat jobba mer fokuserat med rättigheter, med jämställdhetsfrågor, med demokratiseringar och demokratiska reformer. Sedan har vi också vårt kommunikationsarbete, som jag skulle säga har blivit allt viktigare de senaste åren, inte minst med covid och så när det har varit svårare att träffa folk ansikte mot ansikte. Där jobbar ju vi med vissa frågor ganska fokuserat. Till exempel den feministiska utrikespolitiken eller demokratiseringen där vi jobbar med att få ut våra budskap och det vi står för på våra sociala medier, där vi har ganska många följare.

KT: Mm. Är det tufft att få gehör för den feministiska utrikespolitiken?

ML: Alltså, den feministiska utrikespolitiken har varit väldigt roligt att jobba med här för jag upplever att vi har ju... Även om det finns väldigt många utmaningar när det kommer till jämställdhet i Etiopien, har det funnits ett stort intresse även på den högsta nivån. När Abiy kom till makten utsåg han hälften av sin regering... Var kvinnor då. Det finns även liksom på andra håll ett stort intresse och engagemang för de här frågorna. Just den feministiska utrikespolitiken upplever vi har varit ganska lätt att få gehör för. En rolig grej i sammanhanget var att vi hade ju ett sådant där *democracy talks*, som det kallas, innan sommaren i juni 2020. Då bjöd vi in olika jämställdhetsaktivister men också jämställdhetsministern här. Då deltog vår ambassadör för den feministiska utrikespolitiken Ann Bernes vid det samtalet. Hon berättade då hur Sverige arbetar med den feministiska utrikespolitiken och de här tre R:en som vi jobbar med.

KT: Vilka är de?

ML: Det är rättigheter, representation och resurser. Då berättade Ann Bernes om det och berättade om hur vi jobbar med det och sedan dess har Etiopien själv integrerat de här tre R:en i sina planer. Det är ju bara ett litet exempel på hur man kan faktiskt få genomslag det på ett tydligt sätt.

KT: När du och jag pratar nu vintern 2020 så har ju Abiy Ahmed precis sagt att han har vunnit den här konflikten i Tigray. Men vad tror du om Etiopiens framtid? Åt vilket håll går det?

ML: Ja, alltså jag vill ju vara en optimist och tro att ska gå bra. Det är ju, som jag sa, det har ju hänt otroligt mycket här de senaste åren. Det finns otroligt många fantastiska människor som driver förändring och vill vara en positiv kraft för sitt land. Det här är ju ett väldigt stort land, det är ju över 100 miljoner invånare. Det finns så mycket potential och inneboende fantastisk kraft här hos människorna. Jag vill verkligen tro att det ska gå bra men det är klart att vi är oroade också över den här konflikten om det nu blir så att den verkligen tar slut i och med det här eller om det kommer fortgå. Hur många människor som behöver sätta livet till. Hur många människor som behöver fly. Och hur kommer man ur en sådan här konflikt? Hur ska man komma tillbaka till försoning och fred? Det vet vi ju från andra konflikter, att även om striderna på marken upphör så är såren kvar. Det här, tror jag, blir otroligt viktigt framöver, att man verkligen tar tag i de här frågorna. Inte bara från den här konflikten nu utan även de sår som har varit under många år i Etiopien. Etiopien har ju präglats av konflikt och repression och... under många, många år. Det finns väldigt många människor som har råkat väldigt illa ut och har hamnat i fängelse och dött och sett sina familjemedlemmar mördade och sådär. Så det här är frågor som man måste hantera. Vi försöker ju bidra till det genom vårt bistånd och på andra sätt. Men det är en otroligt svår och komplex process, tror jag, som kanske kommer ta lång tid.

KT: Kan Sverige vara med och medla?

ML: Alltså, just i den här aktuella situationen så har ju regeringen här varit väldigt tydlig med att man inte vill se någon medling från

omvärlden. Afrikanska unionen har utsatt tre medlare som är för detta presidenter, väldigt välrespekterade personer. Ellen [Johnson Sirleaf] från Liberia och Motlanthe, den före detta presidenten i Sydafrika, och så vidare. De var här... De är faktiskt fortfarande här och har träffat premiärministern och så. Från svensk och EU:s sida har vi sagt att vi vill försöka göra allt för att stötta regionens egna ansträngningar till medling och när och om den etiopiska regeringen bestämmer sig för att man vill ta emot det. Men som det är nu så verkar det inte finnas så mycket öppning för det.

KT: Nej, jag förstår. Du, Moa, stort tack för att vi fick störa en stund. Vad ska du göra med rösten av din dag? Det är förmiddag när vi pratar.

ML: Ja, jag ska fortsätta följa utvecklingen här och skriva en rapport hem till UD senare i eftermiddag.

KT: Med det stänger vi butiken för idag. Och med vi menar jag tekniker